Nieuwe adviescommissie én platform voor kennisuitwisseling

Expertise Netwerk Waterkeren volgt TAW op

De Technische Adviescommissie Waterkeringen (TAW) is niet meer. Na 40 jaar gevraagde en ongevraagde adviezen is ze vervangen door het Expertise Netwerk Waterkeren (ENW). Dat gebeurde in Delft op 29 juni tijdens de laatste TAW-dag en tevens de eerste Netwerkdag Waterkeren. De ruim 300 aanwezigen zagen daar hoe de nieuwe voorzitter van de ENW, dijkgraaf Gert Verwolf van Waterschap Veluwe, via een vooraf opgenomen videoband de voorzittershamer in ontvangst nam. Daarna namen de voorzitters van de vier werkgroepen, die overigens rechtstreeks vanuit de TAW worden overgeheveld naar de ENW, hun eigen voorzittershamers in ontvangst.

De Technische Adviescommissie voor de Waterkeringen (TAW) was een onafhankelijke adviescommissie, die gevraagd en ongevraagd de minister van Verkeer en Waterstaat adviseerde over alle technisch wetenschappelijke aspecten van constructie en onderhoud van waterkeringen. De TAW richtte zich zowel op primaire- als secundaire waterkeringen en boezemkaden. De ENW gaat zich hier ook mee bezighouden, maar zal ook als platform fungeren voor kennisuitwisseling. Het expertisenetwerk richt zijn adviezen op overheidsorganisaties die verantwoordelijk zijn voor beveiliging tegen overstromingen en het voorkomen van wateroverlast. Het netwerk gaat hierbij niet alleen rekening houden met de technische kanten van het waterkeren, maar ook met het beleid én de maatschappelijke belangen.

De vier werkgroepen die actief waren in de TAW, zijn één op één overgegaan in de nieuwe organisatie. Ze behandelen respectievelijk veiligheid (voorzitter de heer Vrijling), techniek (de heer Barends), kust (de heer Stive) en rivieren (de heer De Vriend).

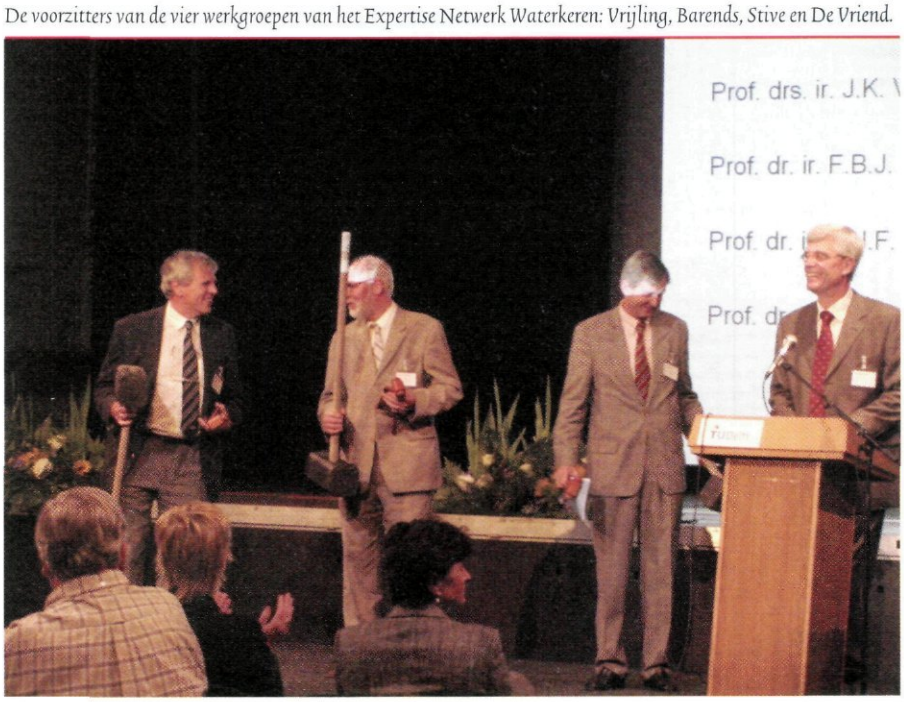
Anita Wouters, plaatsvervangend Directeur-Generaal Water, kon zich voorstellen dat het verdwijnen van de TAW en de oprichting van de ENW voor gemengde gevoelens zorgde bij de aanwezigen. Met de TAW weet je wat je had, met de ENW moet je dat maar afwachten. De wijziging is doorgevoerd vanwege de veranderingen in het waterbeheer. Van een technisch debat is de discussie gewijzigd in een maatschappelijk debat, waarbij de centrale vraag luidt hoeveel geld we over hebben voor veiligheid.

In Groot-Brittannië is de watersituatie anders dan in Nederland. Toch lopen waterbeheerders daar tegen gelijksoortige problemen op. Het is moeilijk geld te krijgen om maatregelen te kunnen treffen en de bevolking (en de politiek) te overtuigen van het belang van waterbeheer en anders omgaan met water. Dat bleek uit het verhaal van Reg Purnell, hoofd-ingenieur van de afdeling overstromingsbeheer van de Britse tegenhanger van het ministerie van Verkeer en Waterstaat. Hij stelde dat bij de (Britse) beleidsvorming een belangrijke taak was weggelegd voor de ingenieurs. Het leek hem een goed idee als de Britten en Nederlanders de kunst van het beheren van water (en waterbeleid) een beetje bij elkaar zouden gaan afkijken.

Adriënne van der Sar is namens Nederland gedetacheerd als beleidsmedewerker bij de Europese Unie, DG Milieu, waaronder het Europese actieprogramma hoogwaterbeheer resorteert. Na de zware overstromingen in 2002 van met name de Elbe en de Donau besloot de Europese Unie maatregelen te treffen om dergelijke problemen in de toekomst te voorkomen. Dat leidde tot een solidariteitsfonds en een Europees alarmeringssysteem voor overstromingen. Vorig jaar bracht de Europese Commissie een rapportage uit over overstromingsrisicobeheer inclusief voorstellen voor een actieprogramma. Dit programma behandelt schadepreventie, bescherming, voorbereidingen op overstromingen, mogelijkheden tot het nemen van noodmaatregelen en tenslotte herstel van de eventuele schade plus het leren van lessen uit eerdere overstromingen. De Raad van Europa ondersteunde dit programma, maar eiste wel flexibileit in de doelen, de beschermingsniveau's en de tijdschema's.

Een belangrijke voorwaarde om een Europees hoogwaterbeleid uit te kunnen voeren, zijn de juiste juridische instrumenten. Momenteel wordt gewerkt aan een richtlijn, die evenals de Europese Kaderrichtlijn Water, gericht is op de te behalen doelen en minder op de manier waarop deze doelen bereikt moeten worden. Om tot een Europees beleid te komen, moeten de lidstaten drie stappen nemen: een eerste risicobepaling, dan het opstellen van overstromingskaarten en tenslotte het opstellen van overstromingsrisicobeheersplannen. Bij deze laatste stap moet rekening worden gehouden met het solidariteitsprincipe (niet

De voorzitters van de vier werkgroepen van het Expertise Netwerk Waterkeren: Vrijling, Barends, Stive en De Vriend.



afwentelen), de lange termijn en een integrale benadering. Het uitgangspunt is, zoals bij 'Waterbeheer 21e eeuw in Nederland, een omslag van bescherming naar meer ruimte voor water. Van der Sar merkte op dat de Kaderrichtlijn Water ook invloed uitoefent op de hoogwaterbescherming. Het aanleggen van verdediginswerken kan invloed hebben op de waterkwaliteit en moet daarom getoetst worden aan de Kaderrichtlijn Water. Het is de bedoeling dat de KRW en de nog uit te werken Richtlijn Hoogwaterbescherming in 2015 in elkaar grijpen.

Dijkgraaf Monique de Vries van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier ging in op de zwakke plekken van de Noord-Hollandse kust, namelijk de Kop van Noord-Holland en de Hondsbossche Zeewering. Behalve het op peil brengen van de kustverdediging wordt ook geprobeerd de ruimtelijke kwaliteit van de kustplaatsen te verbeteren. Dat resulteert in drie plannen die beide zwakke plekken in één keer moeten aanpakken. Het eerste plan heet 'Gladde kust' en gaat uit van een zeewaartse verbreding van de duinen met 200 meter. Het tweede plan heet 'Duinzoom in de lift' en houdt ook duinverbreding in, maar dan landinwaarts. Dat heeft consequenties voor bijvoorbeeld het dorp Callantsoog, dat gedeeltelijk opnieuw ingericht moet worden. Verder gaat dit plan uit van een versterking van het binnentalud van de Hondsbossche Zeewering. Het derde plan tenslotte is 'Harde kust', een zeewaartse strand- en duinverbreding mét dammen.

Uiteindelijk moet één van deze plannen gekozen en uitgevoerd worden. Daartoe worden in 2006 en 2007 gedetailleerde ontwerpen van alle drie plannen gemaakt. De daadwerkelijke uitvoering staat voor 2008 op het programma. Wanneer deze afgerond zal zijn, is nog niet duidelijk.

Tenslotte was, hoewel niet in het programma opgenomen, het laatste woord aan (ex-)voorzitter van de TAW, De Smidt. Toen hij zijn werk in de adviescommissie begon, werd gezegd: "In onze handen ligt de veiligheid van Nederland." Dat was niet om op te scheppen, maar gaf het verantwoordelijkheidsbesef van de leden van de TAW aan. Het is van groot belang volgens hem dat de kennis blijft bestaan. Met het oprichten van het Expertise Netwerk Waterkeren wordt hieraan voldaan, meent hij. De Smidt vertrouwt er dan ook op dat het expertisenetwerk zijn adviezen, ook waar daar niet om gevraagd is, onder de (publieke) aandacht zal brengen. ¶